SÁCH HỒNG ĐẶC BIỆT

CÔ BÉ ĐUÔI CÁ

Truyện thần tiên của Andersen

BẢN DỊCH CỦA HOÀNG ĐẠO

ương và Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kh

Giấy phép số 349 ngày 20-12-44
phòng Thông Tin Báo Chí Bắc-Kỳ

1$80

LỜI NÓI ĐẦU

Con trẻ và cả người lớn bên Âu-Mỹ đều quen với tên Andersen Hans Christian, nhà danh sĩ Đan-Mạch mà tôi muốn giới thiệu với các bạn.

Andersen sinh năm 1805 ngày mồng 2 tháng 4 ở Odense, trên đảo Funen trong biển Balti. Người là con một người thợ đóng giầy và thuở nhỏ đã từng theo nghề cha, nhưng sau bỏ vào làm trong rạp hát ở Copenhague, kinh đô nước Đan-Mạch. Năm 1830, Andersen cho ra đời một tập thơ và từ đó nhập tịch làng văn. Andersen đã xuất bản nhiều kịch và đoản thiên, nhưng người nổi tiếng nhất vì ba tập truyện thần tiên viết cho trẻ em đọc. Những tập truyện ấy được hoan nghênh trong khắp thế giới, và lúc Andersen mệnh chung (1875, mồng 4 tháng 8), người được cả nước tôn sùng trọng vọng.

áo sư Phạm Lệ Hương và Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán

CÔ BÉ ĐUÔI CÁ

Xa xa ngoài biển cả, nước xanh như màu hoa biếc và trong tựa pha lê. Và biển ở đấy sâu lắm — dễ chưa có cái neo nào buông tới đáy; từ đáy biển phải chồng chất rất nhiều gác chuông nhà thờ cái nọ trên cái kia mới lên được tới mặt nước. Các loài thủy tộc sống ở dưới ấy.

Các em đừng tưởng rằng ở dưới ấy chỉ toàn một màu cát trắng. Không, không phải thế. Ở dưới ấy người ta thấy mọc những cây rất lạ lùng, cành và lá mềm đến nỗi nước hơi rung rinh là đưa đi đưa lại như động vật vậy.

Cả tơ cá nhỏ đều lượn đi lượn lại trong cành cây y như chim bay liệng quanh cây cối trên mặt đất. Ở nơi sâu nhất là lâu đài của Long Vương. Lâu đài tường bằng san hô, cửa sổ cao và nhọn thì bằng hổ phách còn mái nhà thì lợp toàn vỏ hến vỏ sò, tùy theo nước

triều lên xuống mà mở ra đóng lại ; và những vỏ ấy trông rất đáng yêu vì trong mỗi cái vỏ lại có một hạt ngọc lấp lánh, mỗi một hạt cũng đủ làm lộng lẫy cả chiếc mũ hoa của một bà hoàng.

Đức Long Vương góa vợ đã lâu năm và Hoàng thái hậu phải đứng lên trông nom săn sóc cửa nhà cho vương. Hoàng thai hậu là một vị đức phụ và rất tự cao vì giòng giõi kim chi ngọc diệp, cho nên lúc nào bà cũng đeo mười hai chiếc vỏ sò lên đuôi, còn những người quý phái khác chỉ được đeo có sáu chiếc, vỏ sò mà thôi. Tuy nhiên người ta vẫn yêu quý bà lắm, nhất là vì bà chăm nom âu yếm lũ cháu bà, các vị công chúa của Long Vương. Chúng là sáu đứa trẻ con xinh xắn, và đứa trẻ bé nhất lại là đứa đáng yêu nhất. Da cô bé phơn phớt màu đào như một cánh hoa hồng, mà cặp mắt có xanh biếc như là biển sâu, nhưng cũng như các vị công chúa khác, cô bé không có chân, thân dưới chỉ là một cái đuôi cá.

Suốt ngày chúng vui chơi trong một căn phòng rộng lớn của tòa lâu đài trên tường mọc ra những bông hoa linh động như những sinh vật. Khi những cánh cửa sổ bằng hổ phách mở rộng, cá ở ngoài đều bơi vào trong phòng y như khi ta mở cửa sổ thì chim ẻn ở ngoài không bay vào nhà ta ; khác một điều là cá bơi thẳng tới các công chúa, đớp các thức ăn trong tay các cô và để mặc các cô vuốt ve mơn trớn.

Chung quanh lâu đài là một khu vườn trồng mọc đầy cây xanh thẫm và đỏ rực ; quả chi chít vàng sáng bóng lên như vàng, hoa thắm như lửa cháy còn cành

và lá thì linh động đưa đi đưa lại. Đất thì là cát rất nhỏ hột nhưng xanh như ngọn lửa xanh. Một màu xanh kỳ dị bao trùm trên mọi vật ; ở đây, ta tưởng chừng như đương ở cao tít trên không chung quanh đều là trời xanh, chứ không tưởng là ta đương ở tận dưới đáy biển. Khi yên tĩnh thì ta có thể nhìn lên mặt trời, và lúc ấy mặt trời trông như một bông hoa đỏ sẫm, ánh sáng từ nhị hoa tia thẳng ra.

Các công chúa đều có mỗi cô một góc vườn để sửa sang trồng trọt. Có cô sửa góc vườn hoa riêng của mình thành hình một con cá voi, cô khác lại muốn khu vườn của cô trông như một người đuôi cá nhỏ ; nhưng cô bé nhất vẽ góc vườn của cô theo hình mặt trời và chỉ muốn giồng những bông hoa cũng đỏ thắm như vừng thái dương. Cô là một đứa trẻ lạ lùng, thường ngồi yên không nói và có vẻ trầm tư nghĩ ngợi, và khi các chị cô thích lấy những đồ vật kỳ quái ở trong những chiếc tầu đắm xuống đáy biển đem về bầy ở trong vườn, thì cô chỉ thích một pho tượng người nhỏ bằng đá cẩm thạch trắng mà một hôm cô tìm được dưới biển sau một trận bão táp ; cô đem về để cạnh những bông Hoa đỏ thắm giống như vừng thái dương của cô. Cạnh pho tượng cô trồng một cây liễu sắc đỏ ; cây liễu lớn lên rất chóng và cành lá rủ xuống pho tượng, bóng liễu theo cành lá mà lay động trên nền cát trắng. Nhìn bóng liễu phất phơ, người ta có cảm tưởng rằng ngọn liễu đương đùa rỡn với rễ, ngọn và rễ cố với hôn nhau.

Cô bé thích nhất là được nghe kể truyện về thế giới

Giáo sư Phạm Lệ Hương và Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán V

loài người ở trên cạn. Thường thường cô van xin bà nội cô nói cho cô nghe những điều bà biết về thuyền bè đi lại trên mặt nước, về những thành thị trên mặt đất liền, về giống người và các loài vật. Điều cô lấy làm lạ nhất và yêu thích nhất, là những bông hoa mọc trên cạn lại có hương thơm, không như những bông hoa mọc dưới đáy biển chỉ có sắc mà không có hương; và những rừng cây xanh rờn và cá lượn trong cành lá lại biết hót nghe rất hay và rất vui. Những con cá ấy bà hoàng thái hậu gọi là thế nhưng thực ra là những con chim nhỏ; vì bà biết chán bà chưa ai được trông thấy chim nên bà sợ chúng không hiểu.

Hoàng thái hậu nói tiếp: « Khi nào các con lên đúng mười lăm tuổi thì các con sẽ được phép bơi lên mặt biển, ngồi lên hốc đá dưới ánh trăng trong và nhìn tầu bè qua lại; lúc đó các cô, sẽ biết thế nào là rừng xanh thế nào là thành thị trên mặt đất. »

Năm sau thì công chúa đầu lòng sẽ lên mười lăm, nhưng còn những cô khác? Các cô lớn hơn nhau mỗi cô một tuổi thành thử ra cô bé út còn phải đợi những năm năm trời nữa mới tới lượt bơi lên mặt biển để nhìn xem thế giới trên kia ra sao. Nhưng các cô đều hứa với nhau rằng hễ cô nào lên xem được thấy cái gì lạ nhất thì cũng về nói cho các cô khác nghe; vì hoàng thái hậu chỉ nói qua loa cho các cô nghe mà các cô còn muốn biết nhiều hơn nữa kia. Nhưng không có cô nào lại nóng lòng sốt ruột bằng công chúa út, mà chính cô còn phải đợi lâu nhất và hay yên lặng và trầm tư nhất. Nhiều khi cô ngồi tựa

cửa sổ và nhìn lên nước trong xanh, đưa mắt theo những con cá lội. Nhìn lên cao cô cũng trông thấy mặt trăng và các vì sao ; trăng và sao chỉ lờ mờ sáng nhưng trông lại to bằng hai bằng ba khi trông trên mặt nước. Khi có một bóng đen như hình đám mây bay qua, cô đoán là một con cá voi đương bơi trên đầu hay là một chiếc tầu có nhiều thủy thủ trên boong, và chắc trong đám thủy thủ ấy không có ai có thể tưởng tượng ở dưới chân mình lại có một cô con gái đuôi cá xinh xinh đương giơ hai bàn tay trắng lên.

Nay cô công chúa cả đúng mười lăm tuổi và được phép bơi lên mặt biển. Khi cô trở về thì cô có rất nhiều chuyện nói, nhưng điều cô thích nhất là nằm dài dưới ánh trăng trên bãi cát trắng và nhìn lên trên bờ biển ; cô nhìn thấy một thành phố lớn ánh sáng đèn lung linh lấp lánh như hàng ngàn ngôi sao, và cô nghe tiếng âm nhạc, tiếng ngựa xe náo động, tiếng người cười nói ; cô lại thích nhìn các gác chuông đền đài cao chót vót và nghe tiếng chuông ngân nga. Cô ưa thích mong mỏi những thứ ấy là vì cô không thể lên cạn lại gần xem được.

Nghe chị kể chuyện, cô công chúa út mới chăm chú làm sao ! Và buổi chiều hôm ấy khi cô ra đứng tựa cửa sổ và nhìn lên nước xanh thẫm, cô miên man nghĩ ngợi đến nơi đô hội lộng lẫy trên đầu, và tưởng như cô nghe thấy tiếng chuông ngân dài trên không.

Năm sau đến lượt công chúa thứ hai được bơi

thẳng lên mặt nước rồi bơi đi đâu tùy ý. Lúc cô lên khỏi mặt nước thì mặt trời vừa ngả về tây, và cô cho rằng hoàng hôn là một cảnh đẹp mắt nhất. Cô bảo cả một vừng trời trông như thếp vàng và màu của các đám mây thì đẹp không thể tả được. Có đám mây đỏ thắm, có đám mây tím sẫm, hết đám này đến đám khác theo nhau bay trên đầu cô, nhưng nhanh hơn mây nhiều một đàn thiên nga bay thành hàng, trông như một cánh buồm trắng kéo thẳng về phương tây. Cô cũng bơi hướng về phương ấy, nhưng giữa lúc đó mặt trời lặn xuống và khoảnh khắc ánh hồng còn lại chìm đắm vào biển cả và sương mù.

Một năm nữa qua và cô công chúa thứ ba lại được phép lên chơi trên mặt nước. Cô bạo dạn hơn hai chị nên cô bơi thẳng vào một con sông rộng chảy ra bể. Cô nhìn hai bên bờ sông và thấy những đồi xanh biếc trồng đầy nho ; nhà cửa lâu đài thấp thoáng ẩn hiện trong rừng nho ; cô nghe chim hót mà mặt trời nắng gắt đến nỗi thỉnh thoảng cô phải lặn xuống nước cho mát mặt. Đến một nơi kia cô bơi thẳng đến một lũ trẻ con trần truồng đang lội và nô đùa ở dưới nước. Cô muốn dừng lại chơi với bọn trẻ ấy nhưng trông thấy cô chúng sợ hãi chạy mất và một con vật nhỏ sắc đen xổ lại. Con vật ấy là một con chó nhưng cô chưa trông thấy chó bao giờ ; chó sủa dữ dội làm cô sợ và vội bơi trở về biển ngay. Nhưng không bao giờ cô quên được những khu rừng đáng yêu, những đồi núi xanh rờn và lũ trẻ con xinh xắn không có

Giáo sư Phạm Lệ Hương và Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán

đuôi mà cũng biết bơi.

Cô công chúa thứ tư thì không bao dạn như thế. Cô ở lại giữa bể và bảo như thế là thích hơn hết, vì ở đây cô có thể trông ra chung quanh rất xa, và vòm trời ở trên cô trông giống như một cái chuông lớn. Cô cũng trông thấy cả tầu, cả thuyền ở ngoài khơi, nhưng cách xa cô lắm, và cô bảo trông chúng giống như chim nhạn bể ; những con cá giống ỡm ờ nhảy lên ở mặt nước và những con cá voi khổng lồ phun nước ra đằng mũi, trông tưởng chừng như hàng trăm vòi nước ở chung quanh.

Và nay thì đến lượt công chúa thứ năm. Cô sinh vào mùa đông cho nên cô thấy những cái mà các chị không thấy. Bể toàn một màu xanh quan lục và đầu đây nổi lênh bênh những tảng nước đá lớn ; cô bảo mỗi một tảng trông y như một hòn ngọc và to gấp mười lần những gác chuông mà người ta có thể xây lên được. Những núi nước đá ấy hình thù kỳ dị và sáng lấp lánh như kim cương vậy. Cô ngồi trên hòn núi băng lớn nhất và tầu bè qua lại thường trông thấy cô ngồi sõa tóc gió thổi đưa phất phơ đều sợ hãi thất đảm vội vã chèo cho mau ; nhưng đến chiều thì mây kéo đầy trời rồi sấm chớp ầm ầm và sóng gió nổi lên đưa những núi băng lên cao lắt. Thuyền bè đều hạ buồm, thủy thủ đều sợ hãi kinh khủng, nhưng công chúa thì ngồi bình tĩnh trên núi băng mà ngắm ánh chớp linh lung trong trời biển.

Lần đầu được lên trên mặt biển chơi thì năm công chúa đều lấy làm vui thích vì được xem được nghe

những việc xa lạ, nhưng rồi sau các cô lớn lên được toàn quyền đi chơi đâu tùy ý thì các cô không thích lên mặt biển nữa. Các cô đều nhớ đáy biển và độ một tháng sau các cô đều bảo ở dưới ấy là hơn cả, vì chỉ có ở đấy mới thật là ở nhà.

Thường thường về buổi chiều năm cô khoác tay và cùng một lượt bơi lên mặt biển. Các cô hát nghe rất hay, tiếng nghe êm dịu, và khi gió thổi mạnh và có chiếc thuyền nào bị đắm thì các cô bơi đến gần mạn thuyền mà lên tiếng hát, hát bảo bọn thủy thủ đừng có sợ hãi vì có rơi xuống đáy biển cũng sẽ được sống một đời sung sướng vui vẻ. Nhưng bọn thủy thủ không ai hiểu được tiếng hát của các cô, họ lại lầm tưởng là tiếng rên rỉ của bão táp, với lại rơi xuống biển thẳm thì họ cũng không sao hưởng được đời sống đẹp đẽ ở dưới ấy, vì tầu có đắm họ đều chết đuối vì chỉ có sác họ là rơi xuống đến lâu đài cung điện của Long Vương.

Khi năm chị em cầm tay bơi lên trên mặt biển, thì công chúa bé nhất ngồi một mình ở dưới nhìn lên theo, và cô cảm thấy như muốn kêu lên ; nhưng giống người đuôi cá không có nước mắt, và như thế lại đau đớn khổ sở hơn ta nhiều.

Cô tự nhủ thầm : « Trời ơi, nếu ta được mười lăm tuổi ! Ta biết chắc là ta sẽ yêu dấu thế giới bên trên và loài người sống trên đó. »

Sau mãi cô cũng đến tuổi mười lăm. Bà nội cô tức là bà Hoàng thái hậu bảo cô rằng : « Nào bây giờ đã đến lượt cô được thỏa lòng, cô lại đây để tôi vấn

khăn mặc áo cho cô. » Và bà giắt một vòng hoa huệ trắng lên mái tóc cô, mỗi một cánh hoa là xứa một viên ngọc, rồi bà lấy tám chiếc vỏ sò đính chặt vào đuôi công chúa để cho ai nấy trông thấy sẽ biết rằng cô là giòng kim chi ngọc diệp.

Công chúa tâu rằng : « Bà làm đau cháu lắm ». Hoàng thái hậu trả lời : « Bà cũng biết thế, nhưng muốn có phong thể thì ai cũng phải chịu khổ một tí chứ. »

Cô công chúa yêu thích những bông hoa đỏ như son của cô hơn, giá cô có thể ném bỏ những vỏ sò và cái vòng hoa trên đầu cô thì cô lấy làm sung sướng, nhưng cô sợ bà nên không dám làm. Cô từ biệt bà nội rồi cô bơi lên trên mặt biển, nhẹ nhàng và lấp lánh như một cái bong bóng nước.

Lúc ấy mặt trời vừa lặn, nhưng mây còn nhuộm màu hồng và vàng và chính giữa khoảng trời mờ nhạt, ngôi sao hôm lấp lánh trông trong sáng và đáng yêu quá. Không khí mát và êm dịu, còn mặt biển thì lặng như gương.

Trên mặt biển có một chiếc tầu lớn màu huyền ; tầu chỉ dương có một cánh buồm thôi vì không có một ngọn gió nào ; thủy thủ thì ngồn ngang ở chung quanh cột buồm. Trên thuyền có tiếng đàn sáo và có hàng trăm ngọn đèn đốt sáng chưng trông vui mắt như hàng trăm ngọn cờ phấp phới trên không. Công chúa bơi gần lại mạn tầu và mỗi khi sóng cao lên thì cô lại liếc nhìn vào cửa sổ. Cô trông thấy trong tầu nhiều người ăn mặc lịch sự, nhưng người sang trọng

áo sư Phạm Lệ Hương và Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán

nhất, lịch sự nhất là vị hoàng tử trẻ tuổi có đôi mắt to và đen láy. Trông chàng mới độ chừng mười lăm mười sáu và hôm nay có hội hè vui mừng như thế này là để kỷ niệm ngày sinh nhật của chàng. Thủy thủ đều khiêu vũ trên boong tàu và khi hoàng tử đứng dậy, có hàng trăm ngọn pháo thăng thiên vụt thẳng lên trời ; pháo sáng như ban ngày khiến cô công chúa đuôi cá sợ hãi, lặn thăng xuống nước nhưng giây phút có lại ngửng đầu lên mặt nước, và lúc ấy cô có cảm tưởng rằng muôn sao trên trời như đương rơi xuống đầu cô. Chưa bao giờ cô được trông thấy một cảnh đốt sáng rực rỡ nhường ấy ; những vầng lửa tròn như mặt trời văng ra chung quanh và chiếu những tia sáng rực rỡ trông như những con cá lửa có ai ném lên trên trời thẳm, và mọi thứ đều phản ánh xuống biển trong yên lặng. Chính trên chiếc tàu cũng sáng rực đến nỗi người ta trông thấy rõ từng chiếc giây thừng và từng người một.

Và chao ôi ! chàng hoàng tử trông mới lịch sự làm sao, lúc chàng bắt tay mọi người và cười nói trong khi điệu đờn vang lên trong đêm khuya êm ả.

Đêm đã khuya nhưng cô công chúa không thể đừng không chăm chú nhìn con tàu lướt lợ và vị hoàng tử lịch sự kia. Những chiếc đèn lồng xanh đỏ đã tắt hết ; pháo thăng thiên không còn đốt ; những ở mãi dưới biển sâu cô nghe có tiếng sóng ầm thầm. Cô ngồi yên lặng trên mặt nước theo sóng nhấp nhô và những lúc sóng lên cao cô có thể nhìn vào trong khoang tàu được. Nhưng giờ con tàu đi đã nhanh hơn ; buồm

cuộn dần hết chiếc này đến chiếc khác, sóng lên đã cao và xa xa có bóng chớp nhấp nhoáng.

Trời sắp đổ cơn giông bão, và vì thế thủy thủ cuốn buồm lại. Chiếc thuyền to lớn bị gió đưa tèo chỗ này sang chỗ khác như bay trên biển dữ ; sóng nhô lên cao như những trái núi đen lớn, tưởng chừng như muốn vượt qua các cột buồm, nhưng con tàu đâm nhào như con thiên nga xuống giữa lòng sóng rồi lại nhô lên trên mặt sóng cao như thép. Cô bé đuôi cá thì cho là thể thao lắm, Nhưng bọn thủy thủ không nghĩ thế được. Chiếc thuyền dãn ra và nứt rạn ; những tấm ván dầy chắc cũng bị sóng biển rồn rập nối cong ; cột buồm đổ gẫy ngang giữa y như bằng sậy ; con tàu một bên bị phá tung và nước biển đổ ùa vào. Cô bé đuôi cá biết họ lúc ấy nguy ngập, nhưng chính cô cũng phải để ý tránh những mảnh tàu vỡ trôi lềnh bềnh trên mặt nước. Trong một lúc lâu trời tối đen như mực làm cô không nom thấy gì hết, nhưng bỗng có tia chớp nhoáng đủ sáng để cô nhận rõ mọi vật trên tàu. Ai nấy đều nhào ngã mỗi người một nơi. Cô riêng để ý trông tìm vị hoàng tử và lúc tàu bị sóng phá thành từng mảnh, cô nhìn thấy hoàng tử rơi xuống biển sâu. Cô lấy làm vui lòng lắm, vì giờ thì chắc là hoàng tử sẽ xuống dưới biển với cô, nhưng cô lức khắc nhớ rằng người trần không sống dưới nước được và hoàng tử rơi xuống được tận lâu đài của vua cha nàng thì chắc hoàng tử chết đuối mất rồi. Không thể để cho chàng chết được, không, không thể để thế được ! Cô bèn bơi bừa vào trong đám mảnh tàu vỡ

ngồn ngang trên mặt sóng, quên hẳn rằng những mảnh ấy có thể đập vào cô làm cô bị thương được. Rồi cô lặn xuống dưới sóng, ngoi lên mặt nước, cô đến cứu vị hoàng tử sắp sửa chìm tỉm. Hoàng tử tay chân đã rời ra, không bơi được nữa trong biển dữ, cặp mắt đẹp của chàng đã nhắm nghiền lại và chắc là không chết mất nếu cô bé đuôi cá không lại cứu chàng. Cô nâng đầu chàng lên khỏi mặt nước rồi để mặc sóng đánh trôi cả hai đi đâu thì đi.

Trời rạng đông thì bão tắt, và trên mặt biển không còn thấy một mảnh tàu vỡ nào. Mặt trời ở dưới nước mọc lên đỏ rực ; đôi má hoàng tử cũng hồng hào tươi màu, nhưng mắt chàng vẫn nhắm nghiền. Công chúa hôn lên vùng trán sáng đẹp và vuốt lại mái tóc ướt của hoàng tử. Chàng trông lúc bấy giờ giống in như pho tượng bằng cẩm thạch dưới khu vườn nhỏ của công chúa ; công chúa lại hôn chàng lần nữa và đợi chàng hồi tỉnh.

Rồi thì cô thấy đất liền ở trước mặt, xa có dãy núi xanh hùng vĩ, trên ngọn tuyết phủ lóng lánh y như hàng đàn thiên nga trắng toát đương đậu ở đấy. Gần bờ biển là rừng xanh rờn và ngay cửa rừng có một tòa nhà gì đó, nhưng ngôi đền hay ngôi chùa, cô cũng không rõ nữa. Trong vườn cam và chanh mọc đầy, ngoài cửa trồng ít cây dừa cao vút. Chỗ ấy là một cái vũng nhỏ yên lặng nhưng rất sâu, kéo thẳng tới ven đồi cát trắng ; cô bơi lại đấy và đặt hoàng tử lên trên cát, để ý nâng đầu chàng cao hơn thân trong ánh dương ấm áp.

Rồi thì có tiếng chuông ngân nga, từ trong ngôi nhà trắng đưa ra, và cô thấy lố nhố một đám thiếu nữ ra chơi ngoài vườn. Cô bé đuôi cá bơi ra xa rồi núp sau những tảng đá mọc nhô lên khỏi mặt nước, và lấy bọt biển che khắp cả tóc và ngực khiến cho không ai nhìn thấy mặt mình. Rồi cô đợi xem chàng hoàng tử khốn khổ kia sẽ ra sao.

Sau đó không lâu có một thiếu nữ đi về ngả ấy ; thiếu nữ giật mình kinh sợ khi trông thấy hoàng tử, nhưng chỉ kinh sợ trong một lúc. Thiếu nữ chạy đi gọi chị em đến, và cô bé đuôi cá thấy hoàng tử hồi tỉnh và mỉm cười với những người chung quanh. Nhưng hoàng tử không gửi một nụ cười nào cho cô, vì lẽ tự nhiên là chàng không biết chính cô đã cứu chàng. Khi người ta đem hoàng tử vào ngôi nhà trắng lớn, cô cảm thấy đau đớn buồn bã và cô vội nhảo lặn xuống biển tìm đường về cung điện của vua cha.

Xưa nay cô vốn là người ít nói và hay nghĩ, nhưng sau câu chuyện kia, cô lại trở nên trầm tĩnh hơn nữa. Các chị cô hỏi cô đã trông thấy gì lần đầu cô lên trên mặt biển, nhưng cô không muốn nói cho họ nghe gì cả.

Từ đó, đã nhiều lần, hoặc chiều hoặc sáng, cô bơi lên chỗ cô thấy mặt vị hoàng tử lần sau cùng. Cô thấy trái cây trong vườn dần dà chín đỏ và người ta hái đem đi ; cô thấy tuyết tan trên đỉnh núi hùng vĩ, nhưng hoàng tử thì cô không gặp lần nào nữa, và mỗi lần cô trở về khoảng lòng cô lại thêm khó héo. Cô chỉ còn một điều an ủi lòng cô là ra ngồi trong khu vườn

nhỏ của cô giơ tay ôm lấy pho tượng cẩm thạch trông giống in hoàng tử. Nhưng cô không để ý gì đến các cây hoa của cô nữa ; nó mọc bừa như rừng lên qua các lối đi và nốn thân lùa lá vào những cành cây đại thụ khiến cho rườm rà đến nỗi bóng dưới rợp tối om.

Sau cùng công chúa không chịu đựng được nỗi khổ tâm nữa và ngỏ lòng cho một người chị cô được biết, thành ra các chị khác cũng biết chuyện cả : và rồi chuyện ấy đến tai vợ chồng một nhà đuôi cá kia, họ đem đi kể cho bạn thân họ hay. May trong bọn này có người biết hoàng tử là ai ; người ấy cũng đã được xem cuộc vui mừng trên chiếc thuyền và biết rõ hoàng tử ở đâu lại và nước chàng là nước gì.

Các vị công chúa bèn đến rủ cô em út, rồi tay quàng vai nhau, chúng bơi lên một lượt đến chỗ hoàng tử ở. Lâu đài của hoàng tử làm bằng đá màu vàng nhạt ông ánh, thềm bực bằng cẩm thạch, và có một nơi có bực xuống tận mặt biển. Trên nóc lâu đài có xây những vòm cao quét vàng rực rỡ ; và giữa những cột xây quanh hàng hiên đều có để những pho tượng bằng cẩm thạch trông giống hệt người sống. Nhìn qua những cửa sổ cao ngất thì thấy những gian phòng lộng lẫy có riềm gấm phủ, có thảm hoa giải, còn trên tường đâu cũng thấy treo những bức họa lớn. Ở giữa gian phòng chính, lại có xây một cái giếng cạn, có cóc phun cao tới gần cái vòm bằng pha lê và ánh nắng chiếu qua vòm lấp lánh xuống mặt nước và trên lá những cây cảnh xinh đẹp mọc trong giếng cạn.

Từ ngày biết nơi ăn chốn ở của hoàng tử, cô bé đuôi cá đã nhiều lần nhô lên mặt biển, trong lúc chiều xuống bay đến đến. Cô bơi lại gần đất liền gần hơn ai hết, cô rẽ vào trong ngọn sông đào, dưới một dãy hiên cho bóng mát xuống nước biển. Cô ngồi đấy và nhìn hoàng tử, trong khi hoàng tử tưởng chỉ có mỗi một mình mình dưới bóng trăng sáng.

Có nhiều buổi chiều cô thấy chàng căng buồm trong chiếc xuồng, cờ quạt phấp phới và chiêng trống rung rinh ; cô nấp trong đám lau xanh nhòm ra, và khi gió thổi lật chiếc khăn choàng màu trắng bạc và có người ngó thấy thì họ đồ đấy là một con thiên nga đương xòe cánh.

Cũng có nhiều đêm cô gặp dân chài lưới đánh cá dưới ánh sáng lập lòe của ngọn đuốc và nghe họ nói chuyện với nhau về hoàng tử ; họ khen ngợi hoàng tử rất mực, làm cho lòng cô sung sướng, sung sướng hơn cả hôm cô cứu hoàng tử, lúc chàng trôi xuôi trên mặt sóng. Và cô nhớ lại đầu tóc chàng đã gối lên lòng cô những thế nào, và cô đã yêu hôn chàng nồng nàn bao nhiêu ; song những chuyện ấy nào chàng có biết, kể ra chàng thực cũng chưa biết nàng, cả đến trong giấc mơ.

Cô bé đuôi cá mỗi ngày mỗi yêu loài người hơn, mà cô càng ngày càng muốn sống chung với họ. Thế giới của họ hình như to lớn hơn thế giới của giống người đuôi cá của cô nhiều ; này, họ có thể bơi thuyền vượt biển, trèo lên đỉnh núi cao ngất từng mây, và đất đai riêng của họ, rừng nương của họ rộng quá tầm mắt của cô xa.

Có nhiều điều về thế giới ấy cô muốn biết lắm, nhưng các chị cô đều không biết cả. Chỉ có bà cụ tổ mẫu cô là biết hết mọi sự trên trần giới mà cụ gọi là đất liền trên mặt biển. Cô bé bèn hỏi bà nội :

— Nếu giống người không chết đuối thì họ có sống mãi được không ? Hay là họ cũng già thì chết như ở dưới biển chúng ta ?

Bà cụ đáp :

— Có chứ, họ cũng chết mà đời họ sống lại ngắn hơn đời chúng ta nữa kia. Chúng ta có thể sống lâu tới ba trăm tuổi, nhưng khi chúng ta sẽ hóa ra bọt bể trên mặt nước và cũng không được chôn cất gần họ hàng thân thích nữa. Chúng ta không có linh hồn bất diệt, không bao giờ ta được sống một đời mới khác nữa ; chúng ta cũng như thân thể cây lau sậy, một khi đã cắt nhổ đi rồi, thì không mọc lên được nữa. Trái lại, loài người có linh hồn cứ sống mãi không bao giờ chết — dẫu thân thể họ đã đem chôn xuống đất rồi cũng vậy — linh hồn người bay cao lên không trung, đến tận những vùng sao lấp lánh. Cũng như ta bơi lên mặt biển đến được đất người ở, linh hồn họ bay lên những xứ xa lạ rất ngoạn mục chúng ta không bao giờ nhìn tới được.

Buồn nản cô bé đuôi cá hỏi :

— Sao ta lại không có linh hồn bất diệt ? Trời ơi, giá tôi đánh đổi cả mấy trăm năm tôi sống được lấy một ngày làm người, để có thể mong sống trên thế giới trong không trung.

Bà cụ đáp :

— Con chả nên buồn phiền về việc ấy. Chúng ta còn sung sướng hơn giống người nhiều.

— Thế ra con sẽ phải chết và theo gió thổi đi như bọt nước trên mặt biển ; con sẽ không còn được nghe sóng réo, không được nhìn hoa đẹp và vầng dương hồng nữa. Con không có cách gì để mà có được một linh hồn bất tử hay sao ?

Bà cụ đáp :

— Không có cách gì cả. Trừ phi có một người yêu con hơn cả cha mẹ người, đem hết cả tấm hồn ra thương mến con và cưới con làm vợ và nguyện yêu con suốt đời này và mãi mãi ; lúc đó linh hồn người sẽ lan lên người con và con cũng được dự phần vào cái diễm phúc ấy của loài người. Lúc đó, người sẽ có thể cho con cái diễm phúc ấy của loài người. Lúc đó, người sẽ có thể cho con được một linh hồn, mà vẫn giữ nguyên được linh hồn mình. Nhưng không bao giờ lại xảy ra một việc như thế được ! Cái đuôi cá của con ở dưới này thì cho là xinh, trên kia họ coi là một vật ghê tởm, vì họ không biết gì hết. Ở trên ấy, ai nấy đều phải gọi có một đôi vật xấu xa mà họ gọi là chân thì mới là lịch sự.

Nghe bà nói, cô bé đuôi cá thở dài và buồn rầu nhìn đuôi của mình.

Bà cụ nói :

— Ta nên biết an phận và vui vẻ hưởng lộc trong ba trăm năm trời. Theo ý bà thì cũng đã là vui lắm rồi. Chính ngay chiều hôm nay cũng có cuộc khiêu vũ trong triều đấy !

Cuộc dạ vũ thật là lộng lẫy, trên trần có lẽ chưa được thấy bao giờ. Trần và tường gian phòng khiêu vũ đều bằng pha lê, dày nhưng trong suốt. Hàng trăm vỏ hến sò không lồ, màu hồng xẫm hay màu lá mạ, đều treo thành hàng ở hai bên tường, trong vỏ nào cũng chập chờn một ngọn lửa xanh soi sáng khắp cả gian phòng và chiếu suốt qua cả tường pha lê, khiến cho nước biển chung quanh sáng rực lên một quãng xa. Không biết bao nhiêu là cá lớn cá nhỏ bơi qua tường mà vào ; có lắm con vảy màu đỏ huyết sáng rực lên còn con khác thì vảy lóng lánh như vàng bạc.

Qua gian phòng khiêu vũ, một giòng nước chảy ngang ; đó là nơi các ông và các bà các cô đuôi cá khiêu vũ theo điệu nhạc riêng. Thật ở trên trần không bao giờ được nghe những giọng ca hay như thế. Giọng cô bé đuôi cá trong nhất, đằm ấm nhất, và tiếng vỗ tay tán thưởng kêu ran ; trong một giây, lòng cô yên vui, vì cô biết tiếng cô hát đáng yêu nhất ở dưới biển cũng như ở trên mặt đất. Nhưng rồi cô lại nghĩ đến thế giới ở trên kia ; cô không sao quên được vị hoàng tử phong nhã và cũng không quên được nỗi buồn không có một linh hồn bất tử như chàng. Cô bèn trốn ra ngoài cung, trốn cả cuộc vui lẫn tiếng dàn hát, và buồn rầu ngồi một mình trong khu vườn nhỏ của cô.

Bỗng cô nghe thấy tiếng kèn thổi vọng xuống nước và cô nghĩ : « Bây giờ chắc là chàng đương chèo thuyền qua ở trên kia, chàng mà ta yêu hơn cả cha

mẹ ta ; bao nhiêu ý nghĩ của lòng ta đương vấn vương lấy chàng và ta muốn để cả hạnh phúc của đời ta vào trong tay chàng. Được chàng và được một linh hồn bất tử thì bảo làm gì mà ta không làm! Ừ, bây giờ các chị ta còn đương khiêu vũ trong cung, thì ta nên bơi đến nhà mụ phù thủy của biển sâu ; từ xưa đến nay ta vẫn sợ mụ, nhưng may ra mụ giúp ích bảo ban ta được điều gì chăng.

Nghĩ vậy, cô bé đuôi cá bèn bơi thẳng ra ngoài cõi đến khu nước xoáy nơi mụ phù thủy ở. Cô chưa đến con đường ấy bao giờ. Ở đó hoa không mọc được, giống bể cũng không ; chỉ toàn là cát xám trơ trọi đi thẳng đến xoáy nước. Ở chỗ xoáy, nước đổ như thác, ầm ầm như một cái cối xay nước, cuốn thành vòng tròn và kéo mọi thứ trôi vào xoáy xuống tận vực sâu. Cô phải bơi thẳng qua nhiều xoáy nước đổ ầm như thế mới đến được đất của mụ phù thủy. Đất đai của mụ ta chỉ toàn là một thứ bùa xôi sùng sục mà mụ ta gọi là cỏ non của mụ. Sau giải bùa ấy là một khu rừng kỳ dị và giữa khu rừng chính là nhà mụ phù thủy. Cây cao và bụi rậm trong rừng đều là một thứ hoạt mộc — nửa là cây, nửa là động vật — trông giống như những con rắn trăm đầu mọc ở dưới đất lên, cành cây đều là những cánh tay dài và nhợt nhạt, đầu có những ngón tay giống hệt dẫn rắn mềm mại ; những cành quái dị ấy quấn quít uốn éo từ dưới gốc dưới rễ lên cho đến ngọn cao. Bất cứ vật gì dưới biển dụng phải cũng bị thương và bị chúng giữ diệt lại không bao giờ nhả

ra nữa. Cô bé đuôi cá trông thấy sợ hãi quá và đứng dừng lại, trống ngực đập thình thình. Cô kinh khủng muốn quay gót, nhưng cô nghĩ đến hoàng tử và đến linh hồn của loài người và lòng cô trấn tĩnh lại. Cô buộc mớ tóc mây dài sát vào đầu, để cho hoạt mộc khỏi bắt được, rồi cô khoanh hai tay vào ngực và nhoai mình đâm vút qua nước như cá lội giữa những cây hoạt mộc ghê nó sợ giơ tay dài và nhợt nhạt với theo. Cô nhận thấy hầu hết những ngón tay ấy đều có hàng trăm cái móng tay cứng như sắt đương nắm chắc lấy một vật gì. Có nhiều người chết rơi xuống đấy bây giờ chỉ còn là những bộ xương trắng ngắt ngưởng trong tay chúng ; chúng còn nắm chắc vô số là bơi chèo và hòm siêng của những tàu bị đắm và cả một cô bé đuôi cá mà chúng đã đập chết, khiến cho cô trông thấy rùng mình sởn gai ốc.

Rồi thì cô đến một vũng nước tù đầy những rắn nước béo nung núc đương lăn lộn và phơi bụng trắng ra. Giữa vũng là một căn nhà xây toàn bằng xương người chết đuối, và mụ phù thủy của đại dượng đương ngồi chơi, có con cóc bám vào miệng mà ăn y như người ta có kẻ ngậm đường cho chim mồ vậy. Mụ ta gọi những con rắn nước béo mập ghê tởm là các con và để chúng tự do bò qua cả lòng mụ.

Mụ nói :

— Tôi biết cô muốn gì rồi ! Cô khổ sở đến hóa điên rồi mà. Nhưng khổ sở thì khổ sở cô cứ đi con đường của cô, phải không cô công chúa đáng yêu của tôi ? Cô muốn rứt bỏ cái đuôi cá của cô, phải không

nè ? và cô muốn có một đôi cẳng sậy như loài người, để rồi vị hoàng tử phải say mê cô, và cô được cả hoàng tử lẫn một cái linh hồn bất diệt nữa chứ gì ?

Mụ phù thủy nói rồi cả cười ; mụ ta cười rũ rượi, cười ha hả làm cho cóc và rắn rơi cả xuống đất mà bò lồm ngồm.

Mụ ta nói tiếp :

— Cô đến hôm nay là may lắm đó ; nếu cô để chậm đến sáng sớm mai mới lại thì còn phải đợi một năm nữa già mới lại giúp cô được. Để rồi già nghiền cho cô một liều thuốc, cô bơi lên trên cạn, ngồi ở bờ biển mà phải uống trước khi mặt trời mọc. Uống xong thì đuôi cô sẽ chia làm hai và biến vào một đôi chân người, nhưng cô sẽ bị đau đớn lắm đấy, già bảo trước cô vì nó sẽ như dao sắc đâm vào người cô. Ai trông thấy cô cũng cho cô là người đẹp nhất trần đời. Cô vẫn giữ nguyên được dáng đi uyển chuyển của cô và không một ai khiêu vũ được nhẹ nhàng được như cô ; nhưng mỗi bước cô đi sẽ làm cô đau đớn như bước trên dao sắc đến chảy máu ra. Nếu cô bằng lòng chịu khổ chịu sở như thế thì già này mới giúp cô được.

— « Xin vâng », cô bé đuôi cá đáp lại bằng một giọng run sợ ; cô nghĩ đến hoàng tử và đến việc cô được một linh hồn bất tử.

Mụ phù thủy lại nói :

— Nhưng xin cô nhớ cho rằng một khi đã thành hình người rồi thì không bao giờ lại có thể hóa ra đuôi cá được nữa. Cô không bao giờ còn có thể lặn

xuống nước tìm chị em cô hay trở về cung điện của vua cha nữa ; và nếu cô lại không được hoàng tử yêu thương cô đến nỗi vì cô mà quên cả cha mẹ và đem hết cả tâm hồn ra vấn vít lấy cô rồi cưới cô làm vợ, thì rồi cô cũng không có được một linh hồn bất diệt đâu. Ngay hôm hoàng tử cưới vợ khác, lòng cô sẽ tan vỡ và cô sẽ phải hóa ra bọt biển trên mặt sóng !

Cô bé đuôi cá đáp : « Xin nguyện như lời ». Nhưng trông mặt cô lúc bấy giờ xanh nhợt như tàu lá.

Mụ phù thủy lại nói :

— Nhưng cô còn phải trả tiền công tôi nữa, và tôi không lấy rẻ đâu. Giọng cô hát nghe đáng yêu nhất ở dưới đáy biển này và cô tưởng rằng cô sẽ lấy giọng ấy mà mê hoặc chàng, tôi biết ; nhưng không, cô phải để cái giọng ấy lại cho tôi Để cho cô liều thuốc quý bận của tôi, thì tôi phải chọn đanh đổi vật quý báu nhất của cô, vì tôi phải rỏ vào đấy mấy giọt máu của tôi để cho thuốc hóa ra sắc như lưỡi kiếm.

Cô bé đuôi cá hỏi :

— Nhưng mụ lấy mất giọng nói của tôi rồi thì tôi còn gì nữa đâu ?

Mụ phù thủy đáp :

— Cô còn có cái thân hình đáng yêu của cô, cái dáng đi nhẹ nhàng và cặp mắt long lanh ; thế cô cũng đủ làm mê mệt lòng người rồi, cô ạ. Hừm, hay là cô đã hết cả can đảm rồi đấy ? Thôi cô thè lưỡi ra để tôi cắt lấy tiền công, rồi tôi đưa cô liều thuốc quý giá kia.

Cô bé đuôi cá đáp : « Vâng, xin nguyện như lời »,

và mụ phù thủy bèn đặt sanh lên hỏa lò để nấu thuốc. Mụ nói : « Sạch sẽ là một nết quý » và mụ lấy vài con rắn buộc thắt nút lại làm giẻ lau chảo, rồi mụ lấy dao rạch ngực để máu đen chảy từng giọt vào trong lòng chảo. Hơi nóng bốc lên biến thành những hình thù quái dị, khiến ai trông thấy cũng kinh hồn táng đởm. Lúc lúc mụ phù thủy lại đổ một thứ gì mau mát vào và tức thì có tiếng nổ réo lên như tiếng cá sấu khóc vậy. Sau mãi thuốc nấu mới xong và trong vắt như nước suối.

Mụ phù thủy bảo cô bé đuôi cá : « Đây, của cô đây ». Và mụ cắt lưỡi cô bé đi làm cho cô bé hóa ra câm đặc, và từ đấy trở đi không còn cất tiếng hát hay nói chuyện được nữa.

Mụ phù thủy nói : « Nếu lúc trở về mà bọn hoạt mộc nắm lấy cô, thì cô chỉ vẩy một giọt thuốc vào chúng, là chúng sẽ tan vỡ ra hàng nghìn mảnh ». Nhưng cô bé đuôi cá cũng không cần dùng đến phương pháp ấy ; hoạt mộc thoáng trông thấy liều thuốc trong tay cô sáng ngời như sao băng đều sợ hãi hết vía lui ra xa. Nhờ vậy nên cô chóng ra khỏi khu rừng, khỏi giải bùn và nước xoáy ồn ào dữ dội.

Cô đi qua lâu đài của vua cha ; trong gian phòng khiêu vũ, đèn đuốc đã tắt hết, và chắc ai nấy đều yên giấc cả ; nhưng giờ cô đã hóa câm và sắp đi không bao giờ về nữa cô cũng không dám vào thăm hỏi ai cả. Lòng cô buồn thảm như muốn vỡ làm hai. Cô len lỏi vào trong vườn, đến mỗi khu trồng hoa của các chị hái một bông hoa, hôn gửi muôn ngàn cái vào trong

cung điện, rồi lại quay ra bơi lên khoảng nước xanh đen thẫm.

Khi cô đến lâu đài của hoàng tử, và trèo lên bậc thang cẩm thạch huy hoàng, thì mặt trời vẫn chưa mọc. Trên vòm trời, trăng sáng trông rất đẹp. Cô bé uống liền thuốc sắc như dao và nóng như lửa và cô cảm thấy như một ngọn kiếm hai lưỡi đương xiên qua thân cô ; cô rên rỉ đau đớn và nằm lịm đi như người chết rồi.

Lúc vừng dương mọc lên khỏi mặt biển cô sực tỉnh và thấy đau chói trong mình, nhưng ngay trước mặt cô là vị hoàng tử trai trẻ và phong nhã. Chàng dương cặp mắt đen nhánh như than nhìn cô chăm chú quá, khiến cô cúi mặt xuống và nhận ra rằng đuôi cá cô đã mất, và cô có một đôi chân trắng nhỏ xinh nhất đời ; nhưng cô thân thể trần truồng nên cô vội lấy mớ tóc mây dài quấn lấy mình. Hoàng tử hỏi cô là ai và làm sao lại đến đây ; nhưng cô chỉ lấy đôi con mắt xanh thẫm mà nhìn chàng một cách buồn bã nhưng ân yếm, vì trả lời thì cô không nói được. Chàng bèn cầm lấy tay cô và dắt cô vào trong cung. Thật y như lời mụ phù thủy, mỗi bước cô đi là cô bước lên mũi kim hay mũi dao bén ; nhưng cô vui lòng chịu đau và tay cầm tay hoàng tử, cô trèo lên bậc thang, nhẹ nhàng như cái bóng nước, nhẹ nhàng đến nỗi khiến hoàng tử và ai nấy đều ngạc nhiên nhìn dáng điệu kiều diễm và khinh khoái của cô.

Thế rồi người ta may cho cô những quần áo quý giá, toàn bằng lụa là gấm vóc. Trong tất cả cung điện

không ai đẹp bằng cô, nhưng cô lại là người câm, không nói, không hát được. Có nhiều thị nữ yểu điệu ăn vận lụa là, đến hát hầu hoàng tử và hoàng gia ; một cô hát nghe hay hơn cả và hoàng tử vỗ tay khán thưởng và mỉm cười nhìn cô ả. Thấy vậy lòng cô bé đuôi cá xao xuyến. Cô tự biết cô hát còn hay hơn nhiều, và cô nghĩ thầm : « Ôi ! nếu chàng biết được vì muốn gần chàng mà ta đã cho mất giọng hát của ta. »

Rồi theo nhịp đàn uyển chuyển, thị nữ lại khiêu vũ một vài điệu nhẹ nhàng tha thướt. Thấy vậy cô bé đuôi cá cũng giơ hai cánh tay trắng muốt lên, đứng thẳng lên đầu ngón chân và nhẹ nhàng lướt trên sàn nhà. Mỗi bước cô đi lại làm tăng thêm vẻ kiều lệ của cô, và đôi mắt cô làm siêu động lòng người hơn cả tiếng hát bọn thị nữ.

Ai nấy đều khoái mắt, nhất là vị hoàng tử, và cô lại khiêu vũ thêm nữa, tuy mỗi khi chân cô chấm xuống sàn là cô thấy như đứng trên mũi dao sắc. Hoàng tử phán truyền cô sẽ luôn luôn ở cạnh chàng và từ đó người ta đặt ở ngoài cửa phòng hoàng tử một chiếc đệm gấm để cô ngồi.

Rồi hoàng tử truyền lệnh cho cô ăn mặc quần áo đàn ông để tiện cưỡi ngựa đi rong cùng chàng. Hai người cầm cương song song phi qua những khu rừng thơm ngát, cành cây xanh non chạm cả vào vai và đàn chim nhỏ hót líu lo trong đám lá xanh rờn. Cô cùng hoàng tử trèo lên mãi đỉnh núi cao, và tuy bàn chân mềm mại của cô đau đến rướm máu ra, cô cũng chỉ

cười và theo chàng cho đến lúc thấy mây đùn ở dưới chân như những đàn chim sắp bay đi những xứ lạ.

Đêm đến, khi mọi người trong cung điện đều ngủ yên, cô lẻn ra ngồi trên những bực thang cẩm thạch rộng lớn, và để chân nóng như lửa đốt xuống nước biển cho dịu mát ; và lúc ấy cô nghĩ đến những người thân của cô đương ở dưới sâu thẳm kia.

Một đêm, các chị cô đang tay bơi lên mặt biển ; các vị công chúa vừa bơi vừa hát những điệu buồn thảm. Cô vẫy các chị và các chị cô cũng nhận ra được cô, và bảo cho cô biết cô bỏ nhà ra đi làm cả nhà đều khổ sở bao nhiêu.

Sau đó đêm nào các chị cô cũng lên thăm cô, và một lần cô thấy ở ngoài xa xa bà nội cô đã lâu năm lắm chưa lên trên mặt biển và cả đức vua cha đội mũ miện trên đầu. Hai người đều giơ tay vẫy cô, nhưng không dám đến gần đất như các chị cô.

Mỗi ngày hoàng tử lại yêu dấu cô hơn ; hoàng tử yêu dấu cô như người ta yêu dấu một đứa trẻ thơ ngoan ngoãn, âu yếm, nhưng không bao giờ chàng nghĩ đến lấy cô làm vợ cả. Thế mà cô phải thành ra hiền thê của chàng, nếu không thì cô không bao giờ có một linh hồn bất tử, mà sẽ phải tan ra bọt biển, sáng hôm chàng cưới vợ khác. Mỗi khi hoàng tử ôm cô và hôn lên vừng trán sáng cô, thì đôi mắt cô bé đuôi cá lại như hỏi han dầm dề :

— Chàng có yêu tôi hơn hết không ?

Hoàng tử đáp :

— Tôi yêu em hơn ai hết, vì em tốt bụng hơn cả. Em yêu tôi hơn hết thảy mọi người, và em trông giống in một thiếu nữ đáng yêu mà tôi đã gặp một lần nhưng không bao giờ còn trông thấy nữa. Giạo ấy tôi bị đắm tàu, sóng đánh giạt tôi vào bờ, đến cạnh một ngôi chùa kia ; lúc đó có nhiều thiếu nữ đương hành lễ và cô thiếu nữ trẻ nhất đám đã trông thấy tôi nằm sóng soài trên bờ bể và đã lại cứu tôi ; tôi gặp mặt nàng chỉ có hai lần cả thảy ; và chỉ có một mình nàng là người tôi có thể yêu trên đời này, nhưng em trông giống in nàng và trông em, lòng tôi lại hình dung ra nàng được. Nàng chắc đã thề phật rồi và may trời phật đưa đưa em đến với tôi để thay nàng, vậy em đừng bao giờ bỏ tôi mà đi nhớ.

Nghe nói, cô bé đuôi cá than thầm : «Trời ơi, chàng không biết rằng chính tôi đây đã cứu chàng chính tôi đã nâng đỡ chàng từ ngoài bể vào cả đến khu rừng ; tôi đã ngồi nấp dưới bọt biển để nhìn xem có ai trong ngôi chùa ra không ; tôi đã trông rõ cô thiếu nữ chàng yêu hơn tôi ! »

Và cô thở dài một tiếng, vì khóc thì cô không biết khóc.

— « Chàng bảo thiếu nữ đã thề phật và không trở về đời trần tục này ; như vậy họ còn gặp nhau nữa. Vậy chỉ còn ta ở lại với chàng, ta được gặp chàng hàng ngày ; ta sẽ yêu dấu ấu yếm chàng, và có phải hi sinh tính mệnh cho chàng ta cũng vui lòng ! »

Nhưng bỗng có tin đồn hoàng tử sắp cưới vợ và sắp lấy công chúa con vua láng diềng, và vì thế hoàng

tử đương sắm sửa cho ra khơi một chiếc tàu rất lịch sự. Lệnh truyền ra rằng : « Hoàng tử ra đi du lịch sang thăm đất nước lân bang ». Nhưng ai nấy đều biết rằng hoàng tử ra đi tiền hà hậu ủng như vậy là để nom mặt công chúa con vua ấy.

Cô bé đuôi cá nghe tin lắc đầu và mỉm cười ; cô biết rõ lòng của hoàng tử hơn ai hết. Hoàng tử đã bảo cô ; « Tôi phải đi ; tôi phải đến nom mặt vị công chúa xinh đẹp kia, hoàng phụ và mẫu hậu đã ra lệnh thì phải theo, nhưng hai ngài cũng không ép được tôi phải cưới nàng đem về. Tôi không thể yêu nàng được ; nàng không giống cô thiếu nữ yểu điệu trong ngôi chùa mà em trông giống như in. Nếu vạn nhất tôi phải chọn lấy một người vợ, thì chắc chắn là tôi chọn em, nghe chưa cô bé có đôi mắt lòng lánh mà tôi đã tìm thấy ? » Nói xong hoàng tử hôn lên cặp môi hồng của cô, lùa tay vào mớ tóc dài của cô mà chơi, và đặt đầu lên sát trái tim cô, trong khi cô mơ tưởng đến diễm phúc của loài người và một linh hồn bất diệt.

Đến khi hai người ngồi đi sóng thăm vừa láng diềng. Hoàng tử bảo cô : « Chắc hẳn là cô bé em câm của tôi không sợ sóng biển ». Rồi chàng kể cho cô nghe chuyện bão táp và biển lặng, chuyện những cá lạ ở dưới sâu và những thứ mà người lặn ở dưới biển kể lại, và cô bé đuôi cá vừa nghe vừa mỉm cười, vì chuyện dưới đáy biển thì cô biết hơn ai hết.

Những đêm sáng trăng, khi mọi người trên tàu đều yên giấc trừ người cầm lái ra, cô ngồi ở mạn tàu và nhìn xuống nước trong, và cô mường tượng như trông

thấy cả cung điện của đức vua cha. Cao ở trên tòa cung điện, có lẽ là hoàng thái hậu dẫn đội ngâu quan đương đứng nhìn qua những giòng nước lên tận đáy chiếc tầu. Thế rồi các vị công chúa chị cô bơi lên mặt biển, và buồn rầu nhìn nó, và giơ tay trắng lên gọi cô. Cô nhìn các chị gật đầu vẫy và mỉm cười, cô muốn nói cho các chị biết rằng cô khỏe mạnh và sung sướng, nhưng ngay lúc ấy có tên thị vệ lại gần và các chị cô vội lặn xuống nước, lặn nhanh đến nỗi chính cô cũng nửa ngờ nửa tin rằng những cánh tay trắng ban nãy cô trông thấy chỉ là bọt biển trên mặt sóng.

Sáng hôm sau, con tầu cập bến kinh đô phồn thịnh của đức vua láng diềng. Và chuông đền chùa đều nổi gióng ; ở mãi ngọn những chòi cao, tiếng kèn chào vọng ra xa và binh lính đứng sắp hàng dẫy cờ và đáo mác lấp lánh.

Rồi mỗi ngày là một lần hội hè yến tiệc. Các cuộc khiêu vũ và hội họp cứ liên tiếp nhau, nhưng công chúa chưa có mặt, vì họ bảo còn phải người đi rước công chúa đương học tập đức tính của vua chúa ở một ngôi chùa xa về. Sau cùng công chúa cũng về tới nơi.

Trầm mặc, cô bé đuôi cá ngồi yên nhìn sắc đẹp của công chúa ; và cô phải nhận rằng cô chưa trông thấy ai có khuôn mặt kiều diễm bằng công chúa. Da dẻ công chúa mịn màng và trong suốt và dưới đôi lông mày dài và đen, một cặp mắt hiền đức, màu xanh thẫm, như mỉm cười.

Trông thấy nàng, hoàng tử kêu lên : « Trời ơi, quý

nương đấy ư ? Quý nương đã cứu tôi khi tôi nằm sóng soài trên bờ biển đấy mà. « Và hoàng tử ôm lấy người yêu mặt thẹn đỏ ửng.

Rồi hoàng tử quay lại bảo cô bé đuôi cá :

— Điều tôi mong mỏi nhất đời đã đến. Chắc em thấy may mắn em cũng vui cho tôi, vì em yêu tôi hơn cả mọi người.

Và cô bé đuôi cá cúi xuống hôn tay hoàng tử, tuy cô đã cảm thấy lòng cô như muốn tan vỡ. Cô đã biết, sáng hôm chàng cưới vợ là cô phải chết, là cô sẽ hóa ra bọt biển.

Người ta gióng chuông khắp mọi nơi, và lính cưỡi ngựa vác loa đi loan báo tin mừng khắp các phố.

Khắp mọi điện thờ, người ta đều đổ dầu thơm vào đèn bạc quý giá mà thắp. Các vị giáo sĩ đều lắc lư đỉnh trầm nghi ngút, và tân lang cùng tân nhân cầm tay nhau nhận lời chúc mừng của vị giáo chủ. Cô bé đuôi cá vận áo kim tuyến, đứng sau hai người và hai tay nâng đỡ vạt áo dài của tân nhân, nhưng tai cô không nghe thấy tiếng kèn hát, mắt cô không nom thấy cuộc hành lễ ; cô còn mải nghĩ đến đêm cô phải chết, đến mọi điều cô mất trong đời này.

Ngay buổi chiều hôm ấy, tân lang và tân nhân xuống tầu. Tiếng súng thần công nổ vang, cờ xí phấp phới, và trên boong tầu, người ta căng trại bằng kim tuyến, gấm vóc và lông đà thú.

Gió mát thổi căng buồm và con tầu nhẹ nhàng lướt trên mặt biển cả. Lúc hoàng hôn xuống, người ta thắp đèn xanh đỏ lên, và thủy thủ vui vẻ khiêu vũ

trên boong. Cô bé đuôi cá không thể đừng nghĩ đến lần đầu tiên cô bơi lên mặt biển và nom thấy trên con tầu xưa cũng rực rỡ và vui vẻ như thế. Trong cuộc khiêu vũ, cô quay tít như chong chóng, nhẹ nhàng lướt trên sàn tầu như con én bị đuổi lướt bay, và ai ai cũng đều vỗ tay thán thưởng, vì từ trước đến nay cô chưa khiêu vũ hay đến thế bao giờ. Dưới chân cô như có ngàn mũi đao nhọn đâm lên, nhưng cô không để ý đến ; lòng cô bị xâu xé còn đau đớn hơn nhiều. Cô biết buổi chiều hôm nay là buổi chiều cuối cùng cô được thấy chàng, chàng mà cô đã yêu đến bỏ cả nhà cửa, cha mẹ, hy sinh cả tiếng nói êm ái, và ngày ngày chịu sự cực khổ không cùng mà không được chàng biết đến dẫu là trong giấc mơ đi nữa. Đêm nay là đêm cuối cùng cô được thở cùng một thứ không khí với chàng, được nhìn xuống biển sâu và nhìn lên khoảng trời sáng sao. Một đêm dài vô cùng tận không vướng một tư tưởng hay một mộng mị gì, đương đợi cô ; là vì cô không có linh hồn mà cũng không làm sao mà hóa ra có được nữa.

Cuộc vui trên boong tầu kéo dài mãi quá nửa đêm, và trong cả khoảng thời gian ấy, cô tươi cười và khiêu vũ với những ý nghĩ bắc ám về tử vong trong lòng cô. Hoàng tử hôn lên má tân nhân, và tân nhân lùa tay vào mớ tóc đen của chàng mà đùa nghịch, rồi khoác tay nhau, họ vào yên nghỉ trong trướng gấm lộng lẫy.

Đêm khuya tối căm căm và trên tầu đâu đấy đều yên tĩnh ; duy chỉ còn người cầm lái tầu là thức. Cô

bé đuôi cá tì tay lên lan can và nhìn về phương đông đợi bình minh hồng ; tia sáng đầu tiên của thái dương, cô biết lắm, tất phải giết chết cô.

Bỗng cô thấy các chị cô bơi lên mặt biển, và người nào cũng nhợt nhạt như cô. Trong gió nhẹ nào đâu còn những mớ tóc mây dài của các chị ; họ đều đem sắt cụt cả đi rồi :

— « Các chị đã đem cắt tóc cho mụ phù thủy để tìm phương cứu em khỏi chết đêm nay. Mụ có đưa cho các chị con dao này ; em trông đã sắc chưa ? Trước rạng đông, em phải cầm con dao này đâm vào trái tim hoàng tử, và khi máu nóng của người vụt ra thấm vào chân em, đôi chân em sẽ lại biến thành một cái đuôi cá, và em sẽ trở lại hóa ra người đuôi cá và sống cho đủ ba trăm năm rồi mới chết đi thành bọt biển mặn. Vậy thì nhanh lên, em. Hoặc là em hoặc là chàng phải chết trước khi mặt trời mọc. Bà nội ta ốn rầu đến nỗi rụng hết cả tóc, cũng như các chị đã rơi mất cả tóc dưới nhát kéo của mụ phù thủy. Vậy em hãy giết hoàng tử đi rồi về với các chị. Nhanh lên, em. Em có thấy giải mây hồng xa xa trên trời kia không ? Chẳng còn mấy phút nữa mà mặt trời mọc và em phải chết đấy. »

Nói đoạn, các cô công chúa thở dài và lặn xuống dưới sóng.

Cô bé đuôi cá sẽ kéo chiếc rèm gấm che cửa trướng và cô thấy vị tân nhân kiều diễm đương ngủ gối đầu lên ngực hoàng tử. Cô cúi xuống hôn vừng trán đẹp của nàng : rồi cô lại ngửng lên trời nhìn bình

minh mỗi lúc một sáng hơn. Cô lại nhìn chừng chừng con dao nhọn trong tay, rồi quay nhìn hoàng tử; hoàng tử lúc ấy đương mê và gọi tên tân nhân ; chàng chỉ nghĩ đến nàng thôi. Con dao rung động trong tay cô bé đuôi cá. Cô đâm hay là không đâm ? Cô đứng yên một lúc nữa rồi cô ném con dao xuống biển. Nơi con dao rơi xuống sóng đỏ ửng lên như có máu dưới nước hắn tóe lên. Một lần nữa cô quay cặp mắt đau khổ nhìn hoàng tử, rồi cô tự trên tầu nhảy xuống nước, và cảm thấy thân thể tan thành bọt trắng.

Lúc ấy mặt trời thong thả từ mặt biển mọc lên, chiếu ánh nắng ấm lên bọt biển lạnh, và cô bé đuôi cá không cảm thấy nỗi đau đớn của sự chết. Cô vẫn nhìn thấy vừng thái dương sáng ngời, và trên đầu cô, hàng trăm hình thể trong suốt và kiều diễm đương chập chờn bay. Cô vẫn còn thoáng thấy buồm trắng của con tầu và mây hồng của trời xanh. Tiếng nói của hình thể kia nghe êm dịu thuần túy, nhưng nhẹ nhàng đến nỗi tai người không nghe thấy, cũng như mắt người không trông thấy họ ; họ không có cánh nhưng thân thể họ nhẹ nhàng quá nên đi được trên không. Cô bé đuôi cá nhận ra rằng bây giờ cô có một thân hình giống như họ, và thân cô rời bọt biển cứ bay lên cao dần.

Cô kêu lên : « Tôi hóa ra gì thế này ? » Và tiếng cô nghe giống in tiếng của những hình thể khác, khinh khoái không có âm điệu trong trần giới sánh ngang.

Họ trả lời cô :

— « Hóa ra nữ tử của khinh không. Một cô đuôi cá

không có linh hồn bất diệt và không làm sao mà có được, trừ ra khi nào chiếm được tình yêu của một người trần ; và có sống không bao giờ chết cũng là tùy ở một đấng cao cả ở trên họ xa. Nữ tử của khinh không cũng như họ, không có linh hồn bất diệt, nhưng làm điều thiện mãi rồi cũng có lúc có được. Chúng tôi bay đến những xứ nóng những nơi không khí nặng nề, sặc sụa thường giết con cái của người trần ; chúng tôi đưa khí mát lại và thổi hương thơm các thứ hoa vào không trung để làm cho êm dịu cô mát mẻ. Sau khi đã trải qua ba trăm năm hết sức làm điều thiện theo lực mình, chúng tôi sẽ được một linh hồn bất tử và cùng hưởng chung số phận trường tại với loài người. Còn như cô, tuy là thân phận đuôi cá, cô đã cố sức hết lòng theo việc thiện : cũng như chúng tôi, cô đã chịu khổ chịu sở nhiều, và cô đã hóa thành tinh anh của không khí. Từ nay giở đi cô có thể có được một linh hồn bất tử sau ba trăm năm làm việc thiện. »

Nghe nói, cô bé đuôi cá giơ hai cánh tay lấp lánh sáng lên vừng thái dương, và lần thứ nhất cô thấy nước mắt cô ứ tràn trong cặp thu ba.

Trên con tầu, người làm đã trở lại tấp nập ; cô đã trông thấy hoàng tử và tân nhân kiều diễm đương tìm kiếm cô, rồi buồn bã nhìn xuống bọt biển lô nhô, như là đã biết cô gieo mình vào sóng biển. Không một ai trông thấy cô hôn lên trán tân nhân, và mỉm cười trên đầu hoàng tử, rồi cùng với ái nữ khác của khinh không, cô bay lên cao, bay lên những áng mây hồng

đương dương buồm trên trời xanh.

« Trong ba trăm năm, chúng ta nhẹ nhàng bay, nhẹ nhàng bay cho đến lúc bay vào nước của Thượng-Đế.

Một cô thỏ thẻ nói thêm : Vâng, mà có khi ta vào còn chóng hơn nữa kia. Tàng hình, ta bay vào những nhà có con trẻ và mỗi ngày ta gặp được một đứa bé ngoan ngoãn làm vui lòng cha mẹ và xứng đáng với lòng yêu của người, thì Thượng-đế lại giảm bớt số ngày thử thách của ta đi. Đứa bé không trông thấy ta lúc bay qua phòng, nhưng cứ mỗi lần ta có thể tươi cười vui vẻ trên đầu nó, thì ba trăm năm vất vả kia, ta đã giảm bỏ đi được một trăm rồi. Nhưng nếu vạn nhất ta gặp phải một đứa hư nết mất dạy thì ta sẽ buồn mà khóc, và mỗi giọt nước mắt ta rơi xuống tức là gia thêm một ngày vào số ngày thử thách của ta. »

Andersen

HOÀNG-ĐẠO dịch theo bản chữ Anh

GIÁ 0$10

SÁCH HỒNG

ĐÃ XUẤT BẢN :

Số 5 : Quyển sách ước của *Khái Hưng*
— 6 : Hai chị em của *Thiện Sĩ*
— 7 : Lên cung trăng của *Hoàng Đạo*
— 8 : Cóc tía của *Khái Hưng*
— 9 : Cái ấm đất của *Khái Hưng*
— 10 : Lan và Huệ của *Hoàng Đạo*
— 11 : Rô-bin-Sơn (cuốn I) của *Thế Lữ*
— 12 : Hạt ngọc của *Thạch Lam*
— 13 : Rô-bin-Sơn (cuốn II) của *Thế Lữ*
— 14 : Lên chùa của *Thiện Sĩ*
— 15 : Con chim gi sừng của *Hoàng Đạo*
— 16 : Thế giới tí hon của *Khái Hưng*
— 17 : Rô-bin-sơn (cuốn III) của *Thế Lữ*
— 18 : Sơn tinh của *Hoàng Đạo*
— 19 : Cây tre trăm đốt của *Khái Hưng*
— 20 : Cắm trại của *Khái Hưng*

ĐƯƠNG IN :

Con chim nói Sự Thực của *Thiện Sĩ*

NHÀ XUẤT BẢN « ĐỜI NAY »

Imp. Ngày-Nay, — Hanoi